

LINUM

Informationsblad
från Skånelin

Hösten 1991

Polenresan

Birger Nilsson "Göteborgar'n"

Bussen utgick från Hyllinge Buss söndagen den 14 jul kl 17 30. Min fru Monica och jag hade kört bil från Älvängen till Hyllinge, där antrade vi på bussen varefter den fylldes med passagerare utefter färden till Ystad. Bussen blev fylld till sista plats, 30 st. Busschauffören Lasse blev mer och mer nervös ju närmare Ystad vi kom, då han tyckte att de flesta hade bagage för vistelse i en månad i stället för 5 dagar. Färjan från Ystad utlöpte kl 23 00. Vi samlades i matsalen för gemensam supé, vilket var och en valde efter eget tycke och smak. Själva prövade vi champinjoner och vitt vin som Eskil Polenkännaren hade rekommenderat. Tyvärr fanns det bara 4-manshytter, vilket först föranledde en viss tveksamhet hos resenärerna. Men som sedan visade sig vara en nog så trevlig lösning.

Swinoujscie anlöptes kl 08 00 efter en lugn överfart. Bussen sträckkörde till en vägkrog. Eskil hade förvarnat oss om Polens speciella kaffe. Personligen tyckte jag att de hade samlat sump i flera dagar som hastigt fått ett uppkok och serverats omedelbart. Första klunken fastnade i munnen, då den bestod av en massa sump. Därefter

bestämde jag mig för att inte dricka "kaffe" i Polen. Till kaffet serverades glass. Färden gick sedan vidare till Poznan, där Eskil stämt möte med Roman, representant för Lininstitutet, samt en icke ordinarie guide Anna. Sedan åkte vi vidare med Anna som vår guide till en bevakad p-plats. Vi gick i snabb takt till en av Eskil utsedd Pizzeria, vilken låg granne med den bank vi sedan växlade till oss några millioner zloty i. Efter en ny variant av pizza plus en alkoholfri öl vandrade vi runt torget i Gamla Stan och sedan tillbaka till bussen. När bussen körde ut från parkeringsplatsen sprang p-vakten upp och vinkade åt busschauffören, som vinkade tillbaka och körde vidare. Den bedragne p-vakten sprang efter bussen en bit men gav sedan upp.

Sedan ställdes färden till vårt hotell som översatt till svenska hette "Under Ankan". Vid incheckningen på hotellet fick Eskil ett delikat problem att lösa. Det visade sig att antalet förbokade gäster inte stämde med vårt antal i bussen. Först fanns inga mer lediga rum på hotellet. Då föreslog Eskil några rum på slottet i Czempin. Efter en lång diskussion löste sig även denna rumslösning på ett bra sätt. Rummens inredning andades svenskt 60-tal.

Det enda egentligt negativa, i vårt tycke, var vår tilldelning av handdukar. En minimal handduk skulle räcka till både toalett- och duschhandduk. En liten finess, som jag inte har sett på våra svenska hotell, var den lilla skoputsarlådan med tillbehör. I garderoben fanns också en klädborste.

Under färden till nästa utflyktsmål, Slottet i Czempin fick vi till vår stora överraskning beskåda en storkfamilj, som bosatt sig på en elstolpe. Denna upptäckt visade sig inte vara så ovanlig i Polen. Vid flera tillfällen observerades mindre grupper av storkar på åkrarna och bon på elstolpar. På slottstrappan mottogs vi av slottsövervaltarna, som bjöd in oss i stora balsalen där det var dukat med kaffe och dricka. De berättade om slottets historia och dess anknytning till Sverige. Sedan gjordes en rundvandring i slottet. Särskilt beundrades deras fantastiska skördesymboler. Vilka kanske inspirerade till efterföljningar i Sverige. Väl ute i slottsparken kunde vi beskåda Lininstitutets professor doktor Koslowskis försök att minska det stora beståndet av den svarta kråkan. Kråkan vållade stora problem för försöksodlingarna runt slottet. I parken fanns också ett flertal exotiska lövträd, som beundrades av många bussresenärer.

Vi for sedan tillbaka till hotellet och supé kl 21 00. Efter supén vidtog en kortare fältvandring, vilken för några avslutades med svalkande drycker inne hos Solgerd och Bengt.

Nästa morgon började med en köttrik frukost, bestående av

3 sorters kallskuret samt 3 skivor tomat. Till detta serverades goda frallor, smör, marmelad och te eller kaffe. Bussen avgick sedan till en linfabrik utanför Poznan. Där mottogs vi av direktören klädd i hellinnekostym. Han berättade om linets nedgång i Polen och lite om tillverkningen i denna fabrik. Efter introduktionen vidtog en livlig diskussion mellan ett flertal kvinnor och Eskil om att försöka köpa 120 m av direktörens kostymtyg. Direktören lovade återkomma om eventuell inköpskälla senare till Eskil. Vilket linintresse!! I denna fabrik tillverkades filten till plastfiltmattor, vilken bestod av lin och jute. Sådana mattor var högssta mode på 60-talet i Sverige. Fabriken hade egentligen stängt för semester, men direktören plus ett antal medhjälpare hade vänligheten att demonstrera maskinparken. Vidare fick vi provsmaka rostade linfrö, vilka används i bagerinäringen för att förlänga hållbarheten för bröd. Innan vi for hade Ingegärd fått 2 kg häcklat lin som hon ska spinna av nu i höst. Eskil överlämnade kaffe till direktören och hans medhjälpare.

Nästa mål för resan var Lininstitutet. Där mottogs vi av professor Koslowski, som bjöd på kaffe, smörgåsar och kakor, medan han berättade om sin arbetsplats. Han informerade bl a om den stora tävling som ska resultera i nya produkter för linet. Första pris var 1 million zloty. Så har ni idéer, bra eller mindre bra, skicka dem till Lininstitutet. Vem vet ni kanske blir miljonär. Vi fick även se en linfilm. Efter det gavs tillfälle att inhandla de berömda linstrumporna som delvis finansierade verksam-

heten på institutet. Sedan fick vi en mycket intressant rundvandring på de olika avdelningarna. Vi fick se allt från sjukdomar i linfälten till strumptillverkning.

Kl 16 30 var vi tillbaka på hotellet Under Ankan. Busschauffören tillfrågades då, om han ville köra oss till den närbelägna staden Koszian. Han nekade blankt. Efter ett snabbt beslut av 8 st intresserade, beställdes 2 st taxi. Den första kostade 100 000 zloty nästa 200 000 zloty. tänk om det hade kommit fler! Målet för resan var att köpa diverse linnevaror. Samtliga butiker, som vi misstänkte kunde sälja sådana produkter, tillfrågades. Och vi fick överallt samma nekande svar. Ingenstans i hela stan fanns någon linnevara. Vi fick nöja oss med bigarrårer, 1 herrskjorta, 1 flaska sherry, spetskrage och några babykläder. Taxichaufförerna mötte upp kl 18 00 för en återfärd i rasande fart till hotellet och sen middag. Efter en längre fältvandring tillbringade vi återstoden av kvällen i sällskapsrummet. Där vi bl a diskuterade problemet med de fåtal aktiva i våra föreningar.

Efter frukosten nästa morgon styrde vi kosan till slottet i Rogalin. Innan det öppnade gick vi runt i parken och besåg de 1000-åriga ekarna som enligt legenden låg till grund för Polens bildande. Bl a såg vi eken Edward. På slottet såg vi tavelgalleriet, som var skänkt till polska staten av slottsherrn. Slottet var delvis stängt för omfattande reparationer. Tyvärr kunde vi endast bese flyglarna. Överraskande och fin underhållning gavs av Anne vid pianot och Sonja som solist i slottets

musikrum. Besöket avslutades med en rundvandring i slottets vagnsmuseum.

Åter antrade vi bussen för en kort resa till staden Kornik och ett nytt slott. Slottsbesöket började med att vi fick ta på oss filttofflor utanpå våra skor. Detta föranledde mycken bekymmer och var inte helt riskfritt, i trappor t ex. Varför då detta? Jo, golven hade fantastiska inläggningar i de mest skiftande träslag och mönster. Slottet innehöll också utsökt vackra handskurna dekorer på stora vackra träskåp. Slottet saknade ingenting när det gällde gamla underbara ting. Det enda jag saknade var en bra guide. Svensk anknytning fanns på väggen i form av porträtt av Karl XII och Gustav II Adolf. Detta slott är väl värt ett återbesök och då helst med guide.

Nu ställdes färden till ett värdshus för att intaga en lunch som "Herr Führer" (Eskil) varmt rekommenderat; "Golonka". Bestående av först rökt och sedan kokt skank. Till detta serverades en mycket god och mycket liten portion surkål. Golonkan smakade bra. Så bra att 2 st efterbeställdes för att medtagas till Sverige.

Nästa mål blev ett besök på linförsöksgården Petkowo. Direktören, som var en gammal arbetskamrat till Henryk Zienkiewicz, tog oss med på fältet. Där han först visade oss en försöksodling päronformade tomater på friland så långt ögat kunde nå. Polska folket är mycket förtjusta i ketschup. Efter det åkte vi till linfälten, som var näst intill ogräsfria. Förklaringen var att 14 dagar innan sådd hade marken besprutats med ett av oss okänt prepa-

rat. Detta kanske vore något för oss i Sverige, som gärna handspinner sitt lin. I mitt tycke var det största fältet i glesaste laget med relativt tjocka stjätkar. Det visade sig vara sått mindre per ha än vi brukar så i Sverige. Jämnheten på höjden var fantastisk. Våra linodlingar i år i Sverige består av ett mycket ojämnt lin. Förutom det stora fältet beskådade vi ett mindre antal av de tusentals handsådda frö för frö försöksrutor. Fröna var sådda så glest att nästan samtliga plantor förgrenat sig 3-4 stjätkar på varje planta. Detta försök torde resultera i att få fram högavkastande fröskörd, för att förbättra ekonomin för spånadslin.

Följande besök var på Choryn försöksstation, där förädling av råg, vete och rågvete görs. Det mest iögonfallande var den manshöga rågen med sina stora ax och utan stråförkortbesprutning. Här kände man verkligen historiens vingslag när man vandrade mellan rågfälten. Denna odling hade fått varje halm-slöjdare att längtansfullt drömma.

Nu ställdes färden återigen till Under Ankan. Föregående dag hade Eskil inbjudit Koslowski och Roman med fruvar att delta i en festmåltid med oss. Eskil hade ordnat så att värden dukat långbord på andra våningen. Först serverades vi en delikat tomat-soppa och sedan som huvudrätt stekt anka med underbart goda potatisbollar. Till detta serverades öl eller vin i rikliga mängder. En del final hölls där Koslowski bl a inbjöd Anne med Norgelin att delta i FAOs linmöte.

Sedan följde solosång, allsång och dansuppvisning.

Kvällen avslutades med packning.

Avresa från Czempin skedde kl 08 30 till Poznan. Efter en kort sight-seeing-tur med bussen anlände vi till hotell Merkur, som var vår samlingspunkt. När vi skulle gå av sa busschauffören att den som inte var tillbaka vid bussen senast kl 14 30 fick ta taxi till färjan i Swinoujscie. Sedan förflyttade vi oss snabbt längs huvudgatan i Poznan, där vår guide Anna pekade ut 2 hemslöjdsbutiker, butiker för försäljning av kristall och läderarbeten samt en liten butik "Polski Len". Butiken var stor som ett svenskt vardagsrum belägen in på en gård. Denna butik visade sig vara resterna av linneförsäljningen i hela Poznan. Vilken besvikelse. Vi hade bespetsat oss på ett par tygrullar under varje arm. väl inne i butiken utvecklade sig ett fenomen som jag upplevde i min barndom på 50-talet i Göteborg under realisation: armbågsmentaliteten. Till slut fick jag chansen att inhandla 5,4 m oblekt linnetyg till det facila priset av 21:-/m. Sedan gick vi i rask takt till de två hemslöjdsbutikerna och frågade om det fanns något linnetyg till salu, vilket visade sig ej vara fallet. Jag hade blivit ombedd av medpassagerarna att köpa något till vår raska reseledare. En tanke som slog mig var att han trivdes att gå omkring i shorts och han hade visat ett stort intresse för Kirstens nyinköpta linneshorts från Skansen. Några shorts hittade vi inte. En annan idé var att försöka hitta en speldosa med en högrock på vars melodi "Än idag gamla spinnrocken spinner" spelades. En liknande hade jag själv förärats på en högtidsdag. Ej heller detta

lyckades. Valet blev till slut 2 musicerande träfigurer, vilka inköptes i hemslöjdsbutiken nära Merkur. Klockan gick allt för fort. Då väcktes idén att Kirsten, Anne, Monica och jag skulle ta en taxi tillbaka till Polski Len-butiken. Väl framme konstaterade vi att det fanns blekt linnetyg kvar, vilket snabbt inhandlades samt resten av hellinnehanddukarna plus lite annat smått och gott. När vi lämnade det smått chockade butiksbiträdet sa hon att hon skulle stänga butiken för dagen och gå hem och vila sig. Sedan rusade vi till närmaste taxistation och anlände till bussen en kvart innan avgång. Lunchen för vår del blev coca cola och banan. Samtliga hade valt att åka buss till Swinoujście. Efter litet stuvande av vår chaufför och avtackande av Anna, påbörjade vi hemresan. Nästa gång vi besöker Poznan för att eventuellt handla, viker vi en hel dag till detta.

Efter en tid passerade vi en radarkontroll och efter ännu en stund ytterligare en. Varvid polisen stoppade bussen och bad chauffören ta med pass m m. Han blev informerad om att han hade kört 37 km för fort, vilket kostade 200 000 zloty (140:-). Då han inte hade pengar erbjöd sig polisen att skjutsa honom till ett växlingskontor. Eskil löste problemet och gav chauffören pengarna. Väl tillbaka i bussen konstaterade chauffören att pengarna låg i passet. Intermezzot resulterade i bättre respekt för hastighetsbestämmelserna under resten av resan. Vi rastade en gång på ett värds- hus för att inmundiga te, kaffe och diverse starkvaror. Vid detta stopp löstes problemet med de nedstoppade passen i väskan, som låg i

bussens bagageutrymme. Klockan 21 00 anlände vi till färjan, som var betydligt bättre än den vid ditresan. Här innehöll 4-bäddshytterna både toalett och dusch. Kvällen tillbringades i färjans restaurang vid en god måltid och där jag också överlämnade trögubbarna till Eskil.

Nästa morgon när vi kom i land i Ystad började bussen tömmas på våra medresenärer. Med visst vemod försvann den ena efter den andra som vi hade haft en mycket trevlig gemenskap med. Vi hoppas på återseende vid nya resmål i linets tecken.

Jag tackar våra medresenärer för en trevlig gemenskap och då speciellt Eskil med vars hjälp vi fick tillfälle att besöka institutioner, som vi aldrig hade fått möjlighet till annars.

Väl mött vid nästa resa

Spinningstävlan på Bjärsjölagård

Rosie Johansson

Tävlingen ägde rum lördagen den 4 maj. Tävlingen utföll så här: 1. Mikael Jansson, Arkelstorp, 2. Ingrid Parving-Olsson, Billeberga, 3. Irmela Paulsson, Båstad. Segraren i spinntävlan fick tävla för Skåne på skansen vid Linets Dag den 16 juni.

Spinna lin åt vänster eller höger?

Kirsten

Ja, det diskuteras mycket. Själv har jag alltid spunnit mitt lin åt vänster och på mina kurser har jag förordat det, eftersom man lärt sig, att enligt linfiberns natur-

liga vridning, skall det vara så.

Vid ett besök hos våra linvänner i Småland såg jag högerspunnet fint lingarn i 10-skafts dräll. Inte bara som inslag utan även den handspunna tråden i varp, som höll. En underbar vävnad. Nu spinner jag åt höger.

Höger eller vänster. Spinn med glädje! Det är inne med "spinnegille". Självt har jag redan varit på två detta året och jag ser fram emot nästa i maj på Bjärehalvön. Så "spotta på" och spinn. Kom med spinnrocken och trivs tillsammans i eller utanför tävling. Tunnt eller tjockt. Allt har sin charm.

Linkonferens i Hällekis Clas Johnsson

I slutet av september avhölls konferens för landets linföreningar i Hällekis invid Väneren. För inbjudan stod SkaRlin, Skaraborgs läns linförening. Deltagarna kom från Västerbotten, Uppland, Orsa, Västergötland, Skåne. Dessutom representerades linlandet Hälsingland och Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Föreningarna hade i förväg skickat in angelägna frågeställningar som skulle diskuteras. I olika grupper samtalsades om hur vi arbetar i våra föreningar med utställningar, försäljning, skolinformation m m. De flesta har någon form av samarbete med hemslöjden, hushållningssällskapet eller hembygdsföreningar.

En grupp diskuterade kring beredningsstationer och den verksamhet som bedrivs där: Hur finansieras den, uthyrning, försäkringsfrågan vid användning av maskinerna.

Alla föreningar vill naturligtvis effektivisera beredningen och då är det nyttigt att utbyta erfarenheter och lära av varandra.

Relativt stort utrymme ägnades åt oljelinodling. I Skaraborg odlades den gångna säsongen 70 ha oljelin av c:a 25 lantbrukare. Dessa bildade en speciell sektion inom SkaRlin och pressade olja och paketerade frö till hälso-kost. Trots allt är det oljelin som har möjlighet att täcka de stora arealerna och därför är det viktigt att dessa odlare också får sin röst hörd i linföreningen. Något för oss i Skåne att ta efter!

En fråga som alltid är uppe gäller informationen mellan föreningarna. Nu enades man om att utbyta respektive medlemsblad för att veta vad som pågår runt om på linfronten.

Sammanfattningsvis kan sägas att det var en trevlig konferens med gott om tid och tillfällen att prata lin. Och det märktes att behovet av liknande samlingar linentusiaster emellan är stort. Så om ett år planeras en ny träff med kvalitetsbedömning av lin som en punkt på programmet.